

“Sovint no he pogut acabar una cançó,

perquè plori”

Jordi Barre, que acaba de fer 81 anys, continua actuant d'incombustible portaveu de la cançó catalana a la Catalunya Nord i encara més enllà: el mes vinent, sense anar més lluny, Barre serà ambaixador de la cultura catalana al Festival de Calvi, a Còrsega. Barre, nascut el 1920 a Argelers (Rosselló), recorda en aquesta entrevista la seva extensa carrera i avança els seus nous projectes.

Ah, sí, ja fa alguns dies, ja que encara fa pocs dies era el seu aniversari, per molts anys, Jordi...
—Ah, sí, ja fa alguns dies, era el 7 d'abril, gràcies...

—Quants en vai fer? 81 anys...

—No, 18 anys. Fins ara deien que tenia quatre cops vint anys, llavors ara he decidit que en tenia 18 [riu].

—Teniu un secret per a estar sempre en forma?

—No, o potser sí, el secret és de treballar, de sempre tenir ganes de fer coses i somiar. Cal no sentir-se pas vell. Acabi de trobar una dita en francès que diu que “la vellesa comença quan els penediments superen els somnis”. Jo somii força, per això no sóc vell i cada dia estic sempre envoltat de gent. Podria quedar-me a casa, mirar la televisió o prendre un llibre per passar el temps, així me moriria a poc a poc. Cada dia estic obligat, fins i tot si de cops no m'agrada pas, d'anar fent cantar la gent d'un costat i de l'altre, a Illa, a Perpinyà, aquesta tarda era a Salses.

—No pareu mai?

—És una altra vida, veig tot de gent, els dirigeixi, els faig cantar... D'aquesta manera si tinc dolors d'un costat o de l'altre, no els senti pas. No he estat pas mai malalt, sempre ho he dit, no m'he pas mai arrestat de treballar. Ara esperi un text que m'ha de portar en Joan Tocabens per fer un nou concert, un poc com *Oh, Môn!* També he d'anar a cantar a Còrsega, a Calvi, al mes de maig. Es tracta d'un festival que reuneix les cultures basques, ca-

talanes i corses. De projectes sempre n'hi ha.

—Aquests últims dotze mesos, els dels vostres quatre vegades vint anys, han passat volant, no?

—Sí, he fet moltes coses.

—Però un dels moments forts va ser el concert al Palau de Congressos de Perpinyà?

—Sí. Va ser un moment de molta emoció. Amb en Gerard Jacquet i en Philippe Anglade que havien preparat el pastís d'aniversari, no m'hi esperavi pas. I tothom que venia a abraçar-me, era massa. Va ser tan reeixit que no volia fer-ne un altre, però la gent me telefonava, m'arrestava al carrer per dir-me que no havien pas pogut entrar.

—Finalment heu repetit el concert a Pollestres i es va tornar a emplenar.

—Hi havia massa gent. La sala estava plena i encara hi havia gent a fora. Quan vaig entrar a l'escenari els vaig dir al micro que això era una bogeria. Hi va haver un ambient encara més fort que en el primer concert. Al Palau de Congressos de Perpinyà també hi havia caliu, però a Pollestres era més popular i hi va haver un ambient encara més fort.

—L'any 1999 una enquesta del diari *L'Indépendant*, us situava entre les deu personalitats nord-catalanes més significatives del segle XX. Com ho veieu?

—No m'ho creia. Em recordi que quan vaig mirar el diari, hi havia una columna de noms, la vaig llegir i no hi eri. Bé, vaig dir no hi ets i després miri l'altra pagina i veig una foto, entre

“Mai no he conegut qualcun que contés històries com el Joan Cayrol. Era extraordinari. Li trucavi al matí per dir-li que tenia una idea de cançó i a la tarda mateixa em portava la lletra”

els primers, abans el premi Nobel, en Simon. Abans hi havia en Jofre, el mariscal. Pensi que això és un poc exagerat. Me van dir que no, que això era la *vox populi*, però jo només canti, és tot. Pensi que això és massa, cal no tenir pas el cap massa gros.

—Però alguna explicació deu tenir aquesta afecció de la gent per vostè.

—Bé, quan canti hi ha una comunió entre el públic. Sempre ho he dit, quan canti no ho faig amb el cap sinó amb el cor, amb el ventre, tot el que dic quan canti ho pensi molt fort. Sovint m'ha arribat de no poder acabar una cançó, perquè plori i molta gent també plora i això que alguns no entenen el català. Doncs hi ha quelcom que passa. Què és el que passa no ho sé pas, no sóc pas jo qui ho ha d'explicar

—Quants anys fa que actueu a dalt d'un escenari?

—Pfff! Pensi que vaig començar a quinze o setze anys. A divuit vam fer un gran orquestra que es deia Jan Champion, érem 22 músics. Tocàvem a Perpinyà i els pobles dels voltants. Quan sortíem calia un autobús per nosaltres i a l'època ja en calia un altre per als nostres seguidors.

—I va continuar així fins que va haver de marxar a Alemanya?

—Vaig fer part de la *relève*. Jo treballava de linotipista a *L'Indépendant* i ens van fer partir, deien que per fer tornar els presoners. Era el febrer del 43. A les tres de la tarda, vaig passar la visita davant un metge alemany. A les cinc em vaig casar i a les cinc del matí ja era a l'estació de Perpinyà direcció Dresden, on vaig treballar de soldador en una fàbrica.

—Durant la vostra estada a Alemanya va deixar de tocar?

—No. De seguit que vaig ser allí vaig fer part d'un orquestra de joves que, com jo, havien estat enviats a Alemanya. M'hi vaig quedar un any i vaig tornar amb un permís, perquè la mare de la meua dona es va morir. No vaig tornar a Alemanya i em vaig amagar fins l'alliberament de Perpinyà. La guerra encara no estava acabada que tornava a tocar amb l'orquestra Guilhaumon. Uns músics de París que van baixar, entre ells el germà de Django Reinhardt, Joseph Reinhardt, em van veure tocar el contrabaix i em van demanar d'anar a tocar jazz amb ells. En aquest moment hi havia americans a Perpinyà i tocàvem per a ells. Ens van fer un contracte per anar a tocar per a les tropes americanes que encara combatien al nord. Estàvem a punt de marxar quan el 2 de gener del 45 els alemanys van fer una contraofensiva a Bèlgica i van fer presoners músics de Glenn Miller. L'endemà tots els diaris ho anunciaven i vam decidir no marxar. Va ser l'únic cop de la meua vida que vaig dir: deixi *L'Indépendant* i vaig a fer música. L'orquestra era extraordinària. Després de la guerra, els altres van marxar i jo no els vaig seguir.

—Què va fer?

—Bé, em vaig quedar a *L'Indépendant* com a linotipista i vaig muntar l'orquestra Georges Barre. Érem cinc músics i tocaven en els balls i els diversos *dancings* de Perpinyà.

—I quan va ser que Georges va desaparèixer per deixar lloc a Jordi?

—Va ser els anys seixanta, amb l'Esteve Albert. Un dia, cantavi a les Escaldes i tot d'un cop vaig veure

arribar aquest home, amb aquesta veu. Ell estava a Andorra i quan va arribar aquí vam fer ple de coses. Vam muntar el pessebre d'Elna. Després vam muntar *Canigó* de Verdguer. Vaig fer cançons i la música de l'obra, que vam actuar a Sant Martí del Canigó i al costat de Barcelona. És l'únic cop on he fet teatre com cal, perquè ningú me coneixia. Aquí tenia vergonya. També hi va haver el Fanal Sant Vicens amb el Joan Cayrol.

—Justament, recentment s'ha tornat a editar l'obra de Joan Cayrol. Li ha fet plaer?

—Força plaer. Era un comediant. Mai no he conegut qualcun que contés històries com ell. Era tot un personatge. El que era extraordinari és que quan li trucavi al matí per dir-li que tenia una idea de cançó, la tarda o la nit mateixa em portava la lletra. Feia lletres que eren simples, que tothom entenia, i que eren guapes. No cercava pas mots complicats, sobretot per nosaltres, aquí, els rossellonesos. El tres quarts de la gent no comprenen les lletres i si hi poses mots complicats... Va ser una experiència extraordinària poder treballar amb ell i va ser una grossa pèrdua per tots nosaltres, és segur.

—El 1963 va fer el vostre primer disc en català, recordeu com es va fer?

—També va ser Esteve Albert i Jordi Pere Cerdà, que també estava al Fanal Sant Vicens que em va fer anar a Edigsa, a Barcelona per gravar el primer disc, que es deia *Canta, Perpinyà*. Vaig treballar amb l'Enric Gispert, amb qui ens vam fer força companys.

—I és aquest any que canteu per primera vegada a Barcelona i que integreu el moviment de la nova cançó?

—Sí. Era extraordinari. Sovint havia d'anar-hi i no podia, perquè la censura no volia pas que vingués. Una vegada vaig anar al Palau de la Música, i en arribar allí em diuen: tu no cantes pas. La Maria-Cinta tampoc. La seva mare era aquí i demanava que la deixin almenys pujar a l'escenari. La censura no la va deixar. El Palau era ple de gom a gom. En Raimon va arribar i va dir "us cantaré *La*

PERE CODONYAN

"Pensi que és un poc exagerat que jo surtis com un dels deu nord-catalans més significatius del segle XX a *L'Indépendant*."

pedra i *Al vent*, si em torneu a cridar us cantaré *La pedra* i *Al vent*." Dues cançons. L'Espinàs també va venir, però no hi havia gairebé ningú que pogués cantar. Llavors van anar a cridar el que sempre contava històries. Com se deia? ah, sí, en Capri. Tothom cridava. Me recordi que fins en Pontius i el Coueffec, el fotògraf i el periodista de *L'Indépendant*, que eren aquí, van dir "això s'acabarà malament, nosaltres ens n'anem, no ens quedem pas aquí". Van tenir por. Jo els deia que no, que era igual que jo hi anava. Però la policia era aquí i no podies pas fer el que volies. Després vaig fer altres concerts, vaig cantar dos o tres cops al Romea.

—Però després d'aquests primers anys no va tornar actuar a Barcelona fins gairebé l'any 1994, a l'Espai, per celebrar els trenta anys de cançó. Us hauria agradat cantar més sovint a Catalunya?

—Sí, però hagués calgut cuidar-se'n, i jo treballava. No me'n podia cuidar. Vam fer algunes actuacions amb el Fanal Sant Vicenç i a Olot vam representar els *Angelets de la Terra*, a la plaça Josep de la Trinxeria. L'anècdota és que Josep de la Trinxeria, l'heroi de l'obra, el que comandava els Ange-

lets, cada cop que arribava a l'escenari tothom el xiulava. Ens estranyava, no enteníem per què la gent el xiulava. Ho vam saber després. Hi havia eleccions i aquí al mig de la gent hi havia el descendent de Josep de la Trinxeria, que se presentava a l'extremadreta, i era per això que la gent xiulava. Ara bé, els quatre concerts de l'Espai van ser una molt bona experiència i allí vam fer un disc que m'agrada força.

—Però aquests concerts a Barcelona finalment no són tan diferents com els que va donar a París, Tòquio o Londres. Finalment són unes excepcions en una carrera que és sobretot arrelada a la Catalunya-Nord. Per què?

—Vaig tenir por, és veritat. No vaig voler deixar el meu treball a *L'Indépendant*. Sempre vaig tenir por de l'endemà. Tenia mainatges i no sabia el que podia passar. Als estudis de Tolosa, he vist molta gent, fins i tot gent que han arribat, els he vist plorar. Els cantants mai comanden, sempre hi ha algú que dirigeix i que diu ara fas això, ara fas allò i quan no els va bé en fan passar un altre davant de tu. Cal tenir un caràcter especial. Cal tenir voluntat, prens cops de peus al cul,

però cal continuar i això jo no ho sé pas fer.

—Heu estat escollit per apadrinar la primera edició del concurs de cançó en català Noves Veus 2001, que organitza la Regidoria de Cultura Catalana de Perpinyà. Creu que pot funcionar?

—Sí, segur! Ja hi ha gent que s'hi ha inscrit i esperi que n'hi haurà més. Cal fer-ho i cal continuar fent-ho. Sempre ho dic, cal portar el seu gra de sorra per construir, perquè es canti en català. La meitat dels concerts que faig són gratuïts. Fins i tot si cal anar a cantar una cançó al carrer hi vaig. També faig cantar la gent; ara per Pasqua hem fet el "Goig dels ous". Normalment s'hauria de cantar només el dissabte abans de Pasqua, un dia. Amb els amics del cant, el grup d'Illa en què hi ha 40 homes, només hi ha homes, perquè es menja i es beu massa i val millor que les dones no hi siguin pas, fa deu dies que cantem, de vuit de la nit fins a les dues del matí, anem als vilatges, passem de casa en casa i cantem el "Goig dels ous" i altres cançons. Segur que estem un poc cansats, però cal no arrestar-se pas.

—Aquests últims anys creieu que la situació del català ha evolucionat en bé o en mal a la Catalunya Nord?

—Jo pensí que evoluciona bé dins de les escoles. Sembla que hi ha un esforç, no prou segurament però pensí que va un poc millor. Caldria anar més lluny. Sense cridar massa. De cops cal fer una manifestació, però si fas una manifestació no has pas de fer qualsevol cosa. Si no aconseguixes el contrari del que volies. La gent no ho troba bé. Fer concerts en català, per fer venir la gent a nosaltres, sense cuidar-se dels polítics, és una propaganda més positiva.

—La recuperació de la festa de Sant Jordi contribueix a valorar el català?

—Pensi que és una gran festa. Això és bé i cada any cal fer més. És un combat de cada dia i sobretot hem d'anar tots junts perquè cadascú del seu costat no farem pas mai res.

—Per cert, Jordi, felicitats!

—Gràcies.

Pere Codonyan